

AKTUÁLNÍ STAV PĚSTOVÁNÍ LÉČIVÝCH, AROMATICKÝCH A KOŘENINOVÝCH ROSTLIN V ČESKÉ REPUBLICE

LÉČIVÉ, AROMATICKÉ A KOŘENINOVÉ ROSTLINY ZAUJÍMÁJÍ VÝZNAMNÉ MÍSTO V SYSTÉMU ZEMĚDĚLSKÝCH PLODIN V ČR. CELKEM SE ZDE PĚSTUJE 30 ROSTLINNÝCH DRUHŮ, MEZI KTERÝMI MÁ MAJORITNÍ POSTAVENÍ OSTROPESTŘEC MARIÁNSKÝ, KMÍN KOŘENNÝ A NAMEL. DLE ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU (2014) BYLY LAKR PĚSTOVÁNY NA PLOŠE 5566 HA, Z TOHO KMÍN BYL PĚSTOVÁN NA PLOŠE 2173 HA. PĚSTITELÉ A ZPRACOVATELÉ LAKR JSOU V ČR SDRUŽENI V ORGANIZACI PELERO CZ O.S. SDRUŽENÍ ZASTUPUJE SVÉ ČLENY PŘI JEDNÁNÍ S NADŘÍZENÝMI ORGÁNY, STARÁ SE O OSVĚTU A PROPAGACI LAKR U LAICKÉ VEŘEJNOSTI, ZABEZPEČUJE PORADENSTVÍ PRO VŠECHNY ZÁJEMCE O TUTO KOMODITU.

Foto:

Pěstování léčivých, aromatických a kořeninových rostlin (LAKR) je v ČR považováno za „zdravou“ alternativu klasického intenzivního a produkčního zemědělství (Pruďel 2014). Vzhledem k množství a značným specifickým nárokům jednotlivých druhů LAKR není možné všechny druhy pěstovat. Sběr, přípradeň i prodej tak závislá možnost, kdy rostlinu nelze z ekologických nebo ekonomických důvodů kulturně pěstovat. Informace o stavu pěstování a sběru přináší Situaci a výhledové zprávy (dále SVZ), které vydává Ministerstvo zemědělství ČR. Poslední SVZ, jež doplňuje a aktualizuje SVZ vydanou v prosinci roku 2012, vyšla v roce 2014.

SVZ popisuje produkci léčivých, aromatických a kořeninových rostlin v České republice. Jejím cílem je předložit široké odborné veřejnosti ucelený přehled o postavení sektoru LAKR v tuzemském,

evropském i světovém prostředí, včetně představení legislativního rámce v rámci společné zemědělské politiky EU i zemědělské politiky ČR. Vzhledem k tomu, že se v ČR v rámci sektoru pěstování a zpracování více než 30 rostlinných druhů a každý z rozdílným rozsahem pěstování a využití, je sestavení odpovědného přehledu velmi obtížné a s ohledem na nejednotnost zdrojů i problematické. Situaci a výhledové zprávy jsou k dispozici na internetové adrese <http://eagri.cz>, navigace – SVZ). Které vydává Ministerstvo zemědělství ČR. Poslední SVZ, jež doplňuje a aktualizuje SVZ vydanou v prosinci roku 2012, vyšla v roce 2014.

LAKR představují na území ČR významnou součást lidské historie. Tradice používání, získávání z přírody i ucelového pěstování LAKR v ČR má hluboké kořeny. Tuzemská produkce LAKR je tak určena nejen poptávkou po množství

vrcholu pěstování LAKR v roce 2011, kdy rozloha LAKR dosáhla 8 588 ha, roky 2013 a 2014 představují období poklesu. V roce 2013 byl LAKR dle ČSÚ pěstován na 5 659 ha, v roce 2014 byly osěny na 5 566 ha, což oproti roku 2011 představuje 35% úbytek plochy.

Novýznanějšími komoditami sektoru byly v letech 2013 a 2014 ostropestřec mariánský, mák seý pro produkt marmelády, kmín kořený a navel. Ostropestřec se stále saraologickou komoditou, rozsah jeho pěstování však nepodléhá statistickému šetření a lze jej pouze odhadnout. Bilance zahraničního obchodu LAKR, který je kategorizován do komodit koření a skupiny rostlin pro voňavkářství a farmacie, dosahuje od roku 2011 záporných hodnot. Významnou exportním komoditou ČR s kladnou bilancí zahraničního obchodu jsou pouze kmín a makovina.

Významnou měrou se na rozvoji pěstování některých druhů LAKR podílí dotace, jsou to:

- Příjme platby – jednorázová platba na plochu zemědělské půdy
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova – Program rozvoje venkova
- Národní podpory
- Podpory a garancí raičníky a lesnický fond (IPGRU)
- Národní program podpory potravin
- KLASA
- Systém kontrahací zeměpáňských ozáhení a označení původu EU

Pěstitelé a zpracovatelé léčivých, aromatických a kořeninových rostlin (LAKR) jsou sdrúženi v občanském sdružení PELERO CZ o.s. v současně době má sdružení cca 45 členů, patří mezi nej

i odborníci a instituce ze Slovenska. Je třeba říci, že členy jsou tzv. fyzické osoby, z nichž je 7 akademických pracovníků, vysokoskolských učitelů a výzkumníků. Dále jsou členy našeho sdružení právnické osoby, kterými jsou především zpracovatelé LAKR. Členové – právnické osoby zastupují zájmy celé své organiza-

ce, tj. nákup surovin od pěstitelů a sběračů. Sdrúžení má 3 česné členy, kterými jsou: Ing. Karel Dušek, ČSČ. Ing. Elena Dušková, pracovní Odrůdění systematické sledování souvisejících legislativních pravidel a iniciativní sledování statistických údajů z výroby a uváry v oblasti úprav tuzemské legislativy

el uslovení o spolupráci s odbornými institucemi v zahraničí

fl organizování společných setkání výroby prasa, šlechtitelů, zástupců výzkumu, školství, zpracovatelů a zástupců řidičů a kontrolní síry sílu.

Ne všechny předměty činnosti se daří naplňovat, ale převažují o soustředování idalických údajů z výroby a odbytu v měřítku celé vertikály a využití těchto podkladů ke zpracování materiálů vyzádaných ústředními orgány i k přípravě vlastních strategických záměrů odvětví. Pokusili jsme se o prostřednictvím dotazníků a v rámci šetření odbytu v obchodních řetězcích. Výsledky těchto šetření ani dotazníkové akce však neposkyly relevantní výsledky. Plochy pěstovaných LAKR jsou přibližně statistického šetření ČSÚ jako celek. Nejsou rozšířeny jednotlivé druhy zpracovatele subjektu, které využívají zpracovatele produkci, již zcela oprávněně považují za své know - how.

Jednou ze stěžejních činností, která se sdrúžení daří je organizování prezentací LAKR na zahraničních výstavách FLORA Olomouc. V letech 2003, 2005 to byla prezentace organizovaná budoucími zakladateli sdrúžení, v roce 2007 již pod hlavičkou PELERO CZ o.s. v tomto roce – 2007 to bylo 8 členů PELERO CZ, kteří připravili výstavu. V roce 2007 jsme začali také s doprovodným programem ve formě přednášek o léčivých rostlinách. Součástí byla také prezentace odborné literatury a časopisů s tematikou léčivých rostlin. V roce 2009 se výstavu účastnilo již 10 vystavovatelů – členů PELERO CZ, mimořádný úspěch měla v tomto roce ochutnávka bylinných čajů. V roce 2011 se na výstavě podílelo až 18 vystavovatelů, hitem této výstavy byl doprovodný program. Přednášek se účastnilo více jak 200 návštěvníků výstavy FLORA Olomouc. V roce 2013 zentace byla poradeňská služba v oblasti ochrany rostlin se zaměřením na LAKR. V roce 2015 připravilo sdrúžení ke své prezentaci na výstavě FLORA netradiční

ce, tj. nákup surovin od pěstitelů a sběračů. Sdrúžení má 3 česné členy, kterými jsou: Ing. Karel Dušek, ČSČ. Ing. Elena Dušková, pracovní Odrůdění systematické sledování souvisejících legislativních pravidel a iniciativní sledování statistických údajů z výroby a uváry v oblasti úprav tuzemské legislativy

el uslovení o spolupráci s odbornými institucemi v zahraničí

fl organizování společných setkání výroby prasa, šlechtitelů, zástupců výzkumu, školství, zpracovatelů a zástupců řidičů a kontrolní síry sílu.

Ne všechny předměty činnosti se daří naplňovat, ale převažují o soustředování idalických údajů z výroby a odbytu v měřítku celé vertikály a využití těchto podkladů ke zpracování materiálů vyzádaných ústředními orgány i k přípravě vlastních strategických záměrů odvětví. Pokusili jsme se o prostřednictvím dotazníků a v rámci šetření odbytu v obchodních řetězcích. Výsledky těchto šetření ani dotazníkové akce však neposkyly relevantní výsledky. Plochy pěstovaných LAKR jsou přibližně statistického šetření ČSÚ jako celek. Nejsou rozšířeny jednotlivé druhy zpracovatele subjektu, které využívají zpracovatele produkci, již zcela oprávněně považují za své know - how.

Jednou ze stěžejních činností, která se sdrúžení daří je organizování prezentací LAKR na zahraničních výstavách FLORA Olomouc. V letech 2003, 2005 to byla prezentace organizovaná budoucími zakladateli sdrúžení, v roce 2007 již pod hlavičkou PELERO CZ o.s. v tomto roce – 2007 to bylo 8 členů PELERO CZ, kteří připravili výstavu. V roce 2007 jsme začali také s doprovodným programem ve formě přednášek o léčivých rostlinách. Součástí byla také prezentace odborné literatury a časopisů s tematikou léčivých rostlin. V roce 2009 se výstavu účastnilo již 10 vystavovatelů – členů PELERO CZ, mimořádný úspěch měla v tomto roce ochutnávka bylinných čajů. V roce 2011 se na výstavě podílelo až 18 vystavovatelů, hitem této výstavy byl doprovodný program. Přednášek se účastnilo více jak 200 návštěvníků výstavy FLORA Olomouc. V roce 2013 zentace byla poradeňská služba v oblasti ochrany rostlin se zaměřením na LAKR. V roce 2015 připravilo sdrúžení ke své prezentaci na výstavě FLORA netradiční

ce, tj. nákup surovin od pěstitelů a sběračů. Sdrúžení má 3 česné členy, kterými jsou: Ing. Karel Dušek, ČSČ. Ing. Elena Dušková, pracovní Odrůdění systematické sledování souvisejících legislativních pravidel a iniciativní sledování statistických údajů z výroby a uváry v oblasti úprav tuzemské legislativy

el uslovení o spolupráci s odbornými institucemi v zahraničí

fl organizování společných setkání výroby prasa, šlechtitelů, zástupců výzkumu, školství, zpracovatelů a zástupců řidičů a kontrolní síry sílu.

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Plocha (ha)	5 184	4 015	5 674	7 864	8 588	7 225	6 659	5 586
Produkce (t)	3 925	3 947	3 900	5 605	7 016	6 098	3 775	5 066
Výnos (t/ha)	0,76	0,96	0,69	0,71	0,82	0,86	0,67	0,91

Pramen: ČSÚ

Foto:

zvolaci. Specifickou činností PELERA CZ je podíl na registraci přípravků pro ochranu rostlin v rámci tzv. minoritních indikací tak jak vychází ze zákona o SRP. V tom smyslu byly v letech 2010, 2011 a 2013 sdrúžením PELERO CZ garantovány pokusy s různými herbicidními osazením ostropestřec mariánské v rámci funkčních úkolů MZE. V tomto roce bud naším členem Agritec s.r.o. Šumperk podán návrh na rozšíření in-

dikace pro herbicidní osazení ostropestřec. Dalšími okruhy činnosti PELERA CZ je poradeňská činnost, která je realizována především prostřednictvím členů přednášením. PELERO CZ se v roce 2013 stalo řádným (platícím) členem Asociace zahraničních výstavčů, tím jsme získali možnost podle stanou „Asociace“ dostávat primé informace z Agrární komory a prosdědnicím „Asociace“ v Agrární komoře projevované odázky připomínkovat a podávat návrhy. Neodmyslitelnou součástí činnosti PELERA CZ je v posledních dvou letech propagace LAKR v médiích, které s možností realizace produktů z LAKR tak, aby byl respektován příslušný Zákon o potravinách. Situace byla opakovaně projednávána v Parlamentní snu pro léčivé, aromatické a kořeninové rostliny na MZE, kde je PELERO CZ aktivním členem. Jejná se především o vý-

pěstování produktů dále zpracovavou např. sašením. K tomu byl tegermici PELERA CZ Ing. Gabrielou Růžičkovou, Ph.D. sestaven „manuál“ postupu, co je třeba udělat, aby prodávce dostal požadavkům SZP.

PELERO CZ se podílelo v roce 2012 na vydání dvou metodik pro péstitelce (Saturka zahrady, Roura vinná). V roce 2010 vyšla metodika k použití hmyzích oplovačů u cizoprasných druhů zelenin, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin pěstovaných v technické

ce, tj. nákup surovin od pěstitelů a sběračů. Sdrúžení má 3 česné členy, kterými jsou: Ing. Karel Dušek, ČSČ. Ing. Elena Dušková, pracovní Odrůdění systematické sledování souvisejících legislativních pravidel a iniciativní sledování statistických údajů z výroby a uváry v oblasti úprav tuzemské legislativy

el uslovení o spolupráci s odbornými institucemi v zahraničí

fl organizování společných setkání výroby prasa, šlechtitelů, zástupců výzkumu, školství, zpracovatelů a zástupců řidičů a kontrolní síry sílu.

Ne všechny předměty činnosti se daří naplňovat, ale převažují o soustředování idalických údajů z výroby a odbytu v měřítku celé vertikály a využití těchto podkladů ke zpracování materiálů vyzádaných ústředními orgány i k přípravě vlastních strategických záměrů odvětví. Pokusili jsme se o prostřednictvím dotazníků a v rámci šetření odbytu v obchodních řetězcích. Výsledky těchto šetření ani dotazníkové akce však neposkyly relevantní výsledky. Plochy pěstovaných LAKR jsou přibližně statistického šetření ČSÚ jako celek. Nejsou rozšířeny jednotlivé druhy zpracovatele subjektu, které využívají zpracovatele produkci, již zcela oprávněně považují za své know - how.